

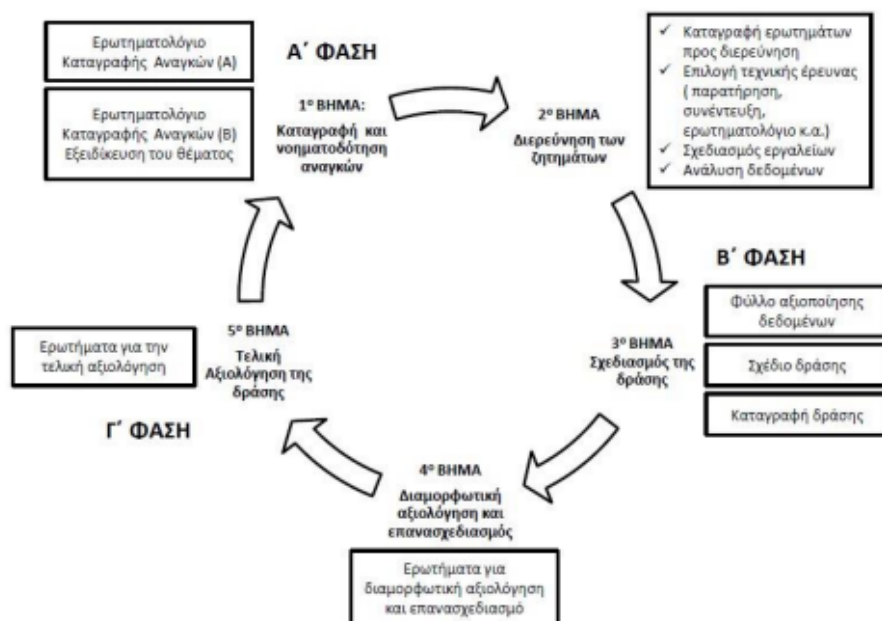
## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

### ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2015 – 2016

Οι εισηγήσεις, που παρουσιάζονται πιο κάτω είναι ενδεικτικές και δεν αποτελούν έτοιμες λύσεις προς εφαρμογή. Αποσκοπούν στο να προκαλέσουν τον προβληματισμό και να δημιουργήσουν το έναυσμα της συζήτησης σε κάθε σχολική μονάδα, ώστε να αναζητηθούν, να αναπτυχθούν και να υλοποιηθούν οι καταλληλότερες προς εφαρμογή ιδέες ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της κάθε σχολικής μονάδας.

#### Εισηγήσεις για τη διαδικασία προώθησης των στόχων στα σχολεία

Κρίνεται απαραίτητο όπως η κάθε σχολική μονάδα υιοθετεί μια δομημένη διαδικασία, η οποία να συνάδει με τις σύγχρονες επιστημονικές τάσεις και τις διεθνείς επιτυχημένες πρακτικές για. Είναι σημαντικό να υπάρχει συλλογικότητα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, όπως αυτή παρουσιάζεται ενδεικτικά πιο κάτω.



Η πιο πάνω διαδικασία καθώς και προτεινόμενα εργαλεία παρουσιάζονται αναλυτικότερα στον **Οδηγό της Υποστήριξης της Επαγγελματικής Μάθησης** από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στην πιο κάτω ηλεκτρονική διεύθυνση:

[http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/synedria/supporting\\_teachers/ODIGOS\\_EPAG\\_GELMATIKI\\_MATHISI.pdf](http://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/synedria/supporting_teachers/ODIGOS_EPAG_GELMATIKI_MATHISI.pdf)

Στην υλοποίηση της πιο πάνω διαδικασίας ως ένα είδος αυταξιολόγησης και σύνδεσης του σχεδίου δράσης του σχολείου με την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών, η κάθε σχολική μονάδα ενδείκνυται όπως συνεργαστεί με τον Οικείο Επιθεωρητή ή/και, ανάλογα με τον/τους στόχο/στόχους που έχουν τεθεί, να συνεργαστεί με τους Συμβούλους των σχετικών γνωστικών αντικειμένων ή/και με τους Λειτουργούς του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Επισημαίνεται ακόμη η αναγκαιότητα της λειτουργίας Συντονιστικής Επιτροπής για τον συντονισμό της προώθησης υλοποίησης των στόχων στο σχολείο.

Σημειώνεται ότι, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της προώθησης του περσινού υπό έμφαση στόχου της, μια σχολική μονάδα μπορεί να αποφασίσει τη συνέχιση του ίδιου στόχου και κατά τη φετινή σχολική χρονιά ή ακόμα και την επικέντρωση σε μια μόνο παράμετρο του περσινού στόχου.

Ιδιαίτερη σημασία για την επίτευξη των πιο πάνω, θα πρέπει να δοθεί στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Το σχέδιο της σχολικής μονάδας αλλά και το ατομικό σχέδιο του κάθε εκπαιδευτικού για την επαγγελματική του μάθηση θα πρέπει να συνδέεται λειτουργικά με την προώθηση των στόχων.

Ενδεικτικές εισηγήσεις για την επιμόρφωση σε επίπεδο σχολικής μονάδας είναι οι ακόλουθες:

- **Επιμόρφωση σε συνεδρίες προσωπικού** (Οικείος Επιθεωρητής, Σεμινάρια Σχολικής Βάσης από Παιδαγωγικό Ινστιτούτο).
- **Συνδιδασκαλίες**, ως επιστέγασμα κοινού σχεδιασμού του μαθήματος με αξιοποίηση των δεικτών επιτυχίας και επάρκειας.
- **Παρατήρηση διδασκαλίας**: Εκπαιδευτικοί ανταλλάσσουν επισκέψεις στις τάξεις, συζητούν και αναστοχάζονται γύρω από το μάθημα που παρακολούθησαν (π.χ. για την πορεία διδασκαλίας, τη μέθοδο ή τις μεθόδους που αξιοποιήθηκαν στο μάθημα, την αξιολόγηση κλπ.).
- **Δειγματικές διδασκαλίες**: Έμφαση σε προκαθορισμένες παραμέτρους της ποιοτικής διδασκαλίας (π.χ. τέχνη των ερωτήσεων, διαχείριση χρόνου, διαφοροποίηση διδασκαλίας κλπ.). Αναστοχασμός και συζήτηση.
- **Έρευνα δράσης** για εντοπισμό μαθησιακών αδυναμιών ή δυσκολιών, σε επίπεδο τάξης και σχολικής μονάδας και ανάπτυξη αντίστοιχου σχεδίου δράσης (π.χ Αξιοποίηση Λειτουργιών Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την Υποστήριξη της Επαγγελματικής Μάθησης).
- Αξιοποίηση του **διημέρου του εκπαιδευτικού**

## 1<sup>ος</sup> ΣΤΟΧΟΣ: «ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ»

### 1. Εισηγήσεις στο επίπεδο της σχολικής μονάδας

Είναι σημαντικό όπως το σχολείο υιοθετήσει πολιτική για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Αυτή η πολιτική πρέπει να είναι σαφής, συγκεκριμένη, εφικτή, πρακτική, λειτουργική και αποδεκτή από όλους όσους εμπλέκονται. Διαδικαστικά, και με βάση τα όσα αναφέρονται πιο πάνω η πιο κάτω πορεία θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη σε σχέση με την πολιτική του σχολείου:

- Στην αρχή της σχολικής χρονιάς σε συνεδρία/ες του διδακτικού προσωπικού συζητείται και αποφασίζεται η πολιτική του σχολείου και οι προτεραιότητες.
- Στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς παρακολουθείται αυτή η πολιτική και συζητείται η εφαρμογή της σε συνεδρίες του διδακτικού προσωπικού.
- Στο τέλος της σχολικής χρονιάς γίνεται αναστοχασμός για την επιτυχία της εφαρμογής της πολιτικής σε συνεδρία του διδακτικού προσωπικού.

Πιο κάτω αναφέρονται **βασικές διαστάσεις της πολιτικής** όπως αυτές έχουν εντοπιστεί από την επιστημονική έρευνα αλλά και την καθημερινή πρακτική:

1. Προγραμματισμός
2. Κουλτούρα μάθησης
3. Διαχείριση προσωπικού
4. Ποιότητα διδασκαλίας
5. Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας

6. Συμμετοχή σε διεθνείς έρευνες
7. Διαχείριση διδακτικού χρόνου
8. Υποστήριξη μαθητών
9. Απουσίες εκπαιδευτικών και μαθητών
10. Κατ' οίκον εργασία μαθητών
11. Συμπεριφορά μαθητών έξω από τη τάξη
12. Αξιοποίηση σχολικών επισκέψεων, εκδρομών και εξωσχολικών δραστηριοτήτων
13. Αξία στη μάθηση
14. Αξιοποίηση των πηγών μάθησης
15. Αξιολόγηση μαθητή

Στον **Πίνακα 1** αναφέρονται βασικά χαρακτηριστικά των πιο πάνω διαστάσεων της πολιτικής του σχολείου για θέματα βελτίωσης της διδασκαλίας και μάθησης.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΓΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ 1<sup>ου</sup> ΣΤΟΧΟΥ**

<b>ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ</b>
<p><b>1. Προγραμματισμός</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Γίνεται <b>μακροπρόθεσμος και βραχυπρόθεσμος προγραμματισμός</b> εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος;</li> <li>2. Ζητείται από τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν <b>συγκεκριμένη μορφή</b> βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου <b>προγραμματισμού</b>;</li> <li>3. Δίνεται <b>χρονοδιάγραμμα</b> για τα μαθήματα και τα διάφορα θέματα;</li> <li>4. Ποια είναι <b>η πολιτική του σχολείου όταν υπάρχει διαφορά</b> μεταξύ του προγραμματισμού και της κάλυψης/εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος;</li> <li>5. Ζητείται από τους <b>νέους εκπαιδευτικούς</b> να έχουν πιο <b>λεπτομερή ή πιο συχνό προγραμματισμό</b>;</li> </ol>
<p><b>2. Κουλτούρα και κλίμα μάθησης</b></p> <p>Δίνει έμφαση:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• στην αξία της μάθησης;</li> <li>• στις υψηλές προσδοκίες για επιτυχία των μαθητών;</li> <li>• στην ανάπτυξη ενός ελκυστικού, δημοκρατικού και ευέλικτου μαθησιακού κλίματος;</li> <li>• στην επικοινωνία (π.χ. ανάπτυξη ενός ηλεκτρονικού δικτύου επικοινωνίας και ανταλλαγής υλικού μεταξύ του προσωπικού ή μεταξύ του σχολείου και των γονιών);</li> </ul>
<p><b>3. Διαχείριση προσωπικού</b></p> <p>Γίνεται κατάλληλη αξιοποίηση των εκπαιδευτικών, επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών με έμφαση στη βελτίωση συγκεκριμένων δεξιοτήτων αποτελεσματικής διδασκαλίας, συνεργασία, συντονισμός και αλληλεπίδραση μεταξύ τους;</p>
<p><b>4. Ποιότητα διδασκαλίας</b></p> <p>Δίνεται έμφαση σε συγκεκριμένες δεξιότητες που βελτιώνουν την ποιότητα διδασκαλίας;</p>
<p><b>5. Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας</b></p> <p>Γίνεται στοχευμένη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, ώστε οι μαθητές να μπορούν να χρησιμοποιούν τις βασικές δεξιότητες της ελληνικής γλώσσας σε όλες τις περιστάσεις και σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα;</p>
<p><b>6. Συμμετοχή σε διεθνείς έρευνες</b></p> <p>Γίνεται εξοικείωση των μαθητών/τριών με γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται σε διεθνείς έρευνες όπως είναι η TIMSS (Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες) και η PISA</p>

(Γλώσσα, Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες);

#### 7. Διαχείριση διδακτικού χρόνου

- Αφιερώνεται **ο περισσότερος διδακτικός χρόνος** σε συναφείς με το αναλυτικό πρόγραμμα δραστηριότητες;
- **Μεγιστοποιείται ο χρόνος** που οι μαθητές ασχολούνται με διδακτικές δραστηριότητες;
- Ξεκινούν και ολοκληρώνονται **έγκαιρα τα μαθήματα**;
- **Απουσιάζουν οι διακοπές στα μαθήματα για εξωδιδακτικές δραστηριότητες** (π.χ. έκτακτες συνεδρίες διδακτικού προσωπικού, προετοιμασία σχολικών εκδηλώσεων);
- **Καθορίζονται κανονισμοί σε θέματα χρησιμοποίησης του χρόνου σε σχέση** με την κατ' οίκον εργασία, τις απουσίες των μαθητών και την ακύρωση των μαθημάτων;
- Φροντίζει το σχολείο, ώστε να **επιμορφώνονται οι εκπαιδευτικοί** σε θέματα δεξιοτήτων αποτελεσματικής διαχείρισης του χρόνου;

#### 8. Υποστήριξη μαθητών

Υποστηρίζονται οι μαθητές που χρειάζονται ιδιαίτερη στήριξη (μαθητές με ειδικές ανάγκες, αλλόγλωσσοι, μαθητές με κίνδυνο λειτουργικού αναλφαριθμητισμού, χαρισματικοί μαθητές);

#### 9. Απουσίες εκπαιδευτικών και μαθητών

- Υπάρχουν **ξεκάθαρες οδηγίες στην πολιτική για τις απουσίες**, οι οποίες οδηγίες αναφέρονται στα μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνονται στην περίπτωση που ένας εκπαιδευτικός ή ένας μαθητής είναι άρρωστος και θα πρέπει να λείπει από το σχολείο για μεγάλο χρονικό διάστημα;
- Δίνεται **επιπρόσθετη υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς ή στους μαθητές** που απουσιάζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα από το σχολείο;
- Δίνεται τέτοια υποστήριξη στους μαθητές, για **να απουσιάζουν λιγότερο**;

#### 10. Κατ' οίκον εργασία μαθητών

- Δίνεται **υποστήριξη στους μαθητές** για να κάνουν την κατ' οίκον εργασία τους;
- **Εξειδικεύεται η υποστήριξη** που δίνεται σε συγκεκριμένους μαθητές σε συγκεκριμένα μαθήματα;
- Αναπτύσσεται **κοινή πολιτική** για διάφορα θέματα της κατ' οίκον εργασίας (π.χ. ποσότητα εργασίας που δίνεται στο σπίτι, τρόποι διόρθωσης της, τρόποι ανατροφοδότησης των μαθητών);
- Ξεκαθαρίζεται **ο σκοπός της κατ' οίκον** εργασίας που δίνεται;
- Το σχολείο προσπαθεί να καθορίσει **οδηγίες για να επιλύει συγκεκριμένα προβλήματα** που αφορούν τον τρόπο που αυτή γίνεται από μια συγκεκριμένη ομάδα μαθητών;

#### 11. Συμπεριφορά μαθητών έξω από τη τάξη

Πώς πρέπει να συμπεριφέρονται οι μαθητές την ώρα του διαλείμματος, σε σχολικές εκδρομές/γιορτές και σε εξωσχολικές δραστηριότητες;

#### 12. Αξιοποίηση σχολικών επισκέψεων, εκδρομών και εξωσχολικών δραστηριοτήτων

Γίνεται αξιοποίηση των δραστηριοτήτων και άλλων εξωσχολικών δραστηριοτήτων για σκοπούς διδασκαλίας και μάθησης;

#### 13. Αξία στη μάθηση

Γίνεται προώθηση των αξιών που συμβάλλουν στη μάθηση (π.χ. ανάπτυξη πολιτικής σε σχέση με το είδος των συνθημάτων που μπορούν να τοποθετούνται στις σχολικές πινακίδες ή/και σε σχέση με το πρότυπο του εκπαιδευτικού που προβάλλεται);

#### 14. Αξιοποίηση των πηγών μάθησης

- Γίνεται αξιοποίηση της υλικοτεχνικής υποδομής και των πηγών μάθησης

(π.χ. βιβλιοθηκών, διδακτικών μέσων, νέας τεχνολογίας) τόσο για τη μάθηση των μαθητών όσο και για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών;

- Γίνεται αξιοποίηση πηγών μάθησης που βρίσκονται στην περιοχή κάλυψης του σχολείου όπως, για παράδειγμα, κατά την επίσκεψη σε ένα εργοστάσιο ή συνέντευξη από κάποιο γονιό που ασκεί ένα συγκεκριμένο επάγγελμα;
- Χρησιμοποιείται τράπεζα διδακτικού υλικού (δημιουργία, διαμοιρασμός και χρήση υλικού από όλους τους εκπαιδευτικούς);

### **15.Αξιολόγηση του μαθητή**

Η αξιολόγηση του μαθητή θεωρείται απαραίτητη για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Βοηθά στη συνεχή ανατροφοδότηση για την πορεία της μάθησης του μαθητή, στον αναστοχασμό που ακολουθεί και στη στήριξη του κάθε μαθητή για βελτίωση της μάθησής του. Πιο συγκεκριμένα, προτείνονται τα εξής:

- Για την αξιολόγηση του μαθητή στα πλαίσια ενός μαθήματος, προτρέπονται οι σχολικές μονάδες να δώσουν έμφαση στη συνεχή βελτίωση της διδακτικής δεξιότητας όλων των εκπαιδευτικών σε θέματα αξιολόγησης. Ενδεικτικά, μέσα στα πλαίσια διαμορφωτικής αξιολόγησης του μαθητή, προτείνονται πρακτικές εφαρμογές στο **Παράρτημα Β΄**.
- Ως επιστέγασμα της ανάπτυξης μορφών συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, προτείνεται η διασφάλιση κοινών κριτηρίων για την αξιολόγηση των μαθητών, με στόχο τη διασφάλιση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας της αξιολόγησης, όπως και της αποφυγής μεγάλων αποκλίσεων ανάμεσα στις βαθμολογίες των σχολικών μονάδων ( στην περίπτωση της Μέσης Εκπαίδευσης και Μέσης Τεχνικής κα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης). Ενδεικτικά προτείνονται τα πιο κάτω: (α) Διεξαγωγή κοινών διαγωνισμάτων, ως επιστέγασμα συνεργασίας των διδασκόντων από το στάδιο του σχεδιασμού μιας ενότητας διδασκαλίας έως το στάδιο της υλοποίησής της. (β) Ανατροφοδότηση με βάση τα αποτελέσματα των πιο πάνω διαγωνισμάτων και συναπόφαση για αντιμετώπιση / θεραπεία τυχόν μαθησιακών αδυναμιών και δυσκολιών.
- Προτρέπονται οι σχολικές μονάδες να δώσουν έμφαση στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα ανάπτυξης δοκιμίων αξιολόγησης της μάθησης. Επίσης, η επιμόρφωση θα πρέπει να επικεντρωθεί στο θέμα της καταχώρησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων όπως αυτά προκύπτουν από την συμπλήρωση των δοκιμίων αξιολόγησης από τους μαθητές
- Συντονισμός των εκπαιδευτικών των αδελφών τμημάτων στη Δημοτική Εκπαίδευση και των εκπαιδευτικών της ίδιας ειδικότητας στη Μέση Γενική και Μέση Τεχνική Εκπαίδευση.

### **2. Εισηγήσεις στο επίπεδο της τάξης/διδασκαλίας**

Ο/η εκπαιδευτικός αποτελεί τον παράγοντα του εκπαιδευτικού συστήματος που επιδρά περισσότερο στη βελτίωση της μάθησης του μαθητή. Πιο κάτω αναφέρονται **σημαντικές διαστάσεις της ποιότητας της διδασκαλίας** που αναμένεται να εφαρμόζονται στη διάρκεια ενός μαθήματος, η οποία οδηγεί σε βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων (ΑΝΑΦΟΡΑ).

1. Οργάνωση/δόμηση του μαθήματος
2. Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων
3. Εφαρμογή/χρήση εμπειρωτικών ασκήσεων
4. Ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης
5. Υποβολή και αξιοποίηση ερωτήσεων
6. Αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου

7. Ανάπτυξη περιβάλλοντος μάθησης
8. Διοίκηση της τάξης
9. Διαφοροποίηση της διδασκαλίας
10. Αξιολόγηση μαθητή

Στον **Πίνακα 2** αναφέρονται βασικά χαρακτηριστικά των πιο πάνω διαστάσεων ποιοτικής διδασκαλίας που σχετίζονται με τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

## **ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ**

<b>ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ: Ο/Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ</b>
<p><b>1.Οργάνωση/δόμηση του μαθήματος</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Κάνει εισαγωγή - αφόρμηση στο μάθημα.</li> <li>• Εξηγεί στους μαθητές με ποιο τρόπο συνδέεται η κάθε δραστηριότητα με την προηγούμενη δραστηριότητα.</li> <li>• Συνδέει το μάθημα της ημέρας με τα προηγούμενα μαθήματα.</li> <li>• Αναλύει στους μαθητές τη δομή του μαθήματος.</li> <li>• Αναπτύσσει το μάθημα πάνω στις ιδέες που προτείνονται από τους μαθητές.</li> <li>• Μεταβαίνει ομαλά στις διάφορες δραστηριότητες.</li> <li>• Διαβαθμίζει τις δραστηριότητες.</li> <li>• Παρέχει επεξηγήσεις στους μαθητές όποτε χρειάζεται.</li> <li>• Ανακεφαλαιώνει μαζί με τους μαθητές τα κύρια σημεία διδασκαλίας.</li> </ul>
<p><b>2.Προσανατολισμός στην επίτευξη των στόχων του μαθήματος</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Εξηγεί τους σκοπούς και στόχους του μαθήματος με σαφήνεια.</li> <li>• Εξηγεί το πως οι δραστηριότητες εξυπηρετούν τους στόχους του μαθήματος σε διάφορες φάσεις του μαθήματος.</li> <li>• Ζητά από τους μαθητές να ανακαλύψουν το λόγο για τον οποίο γίνονται συγκεκριμένες δραστηριότητες του μαθήματος.</li> <li>• Προβληματίζει τους μαθητές γύρω από το περιεχόμενο ή τις διαδικασίες του μαθήματος.</li> <li>• Διαφοροποιεί τους στόχους σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών.</li> </ul>
<p><b>3.Εφαρμογή/χρήση εμπειρωτικών ασκήσεων</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Παρέχει την ευκαιρία στους μαθητές να αξιοποιήσουν έννοιες και δεξιότητες που απέκτησαν είτε κατά τη διάρκεια του μαθήματος, είτε σε προηγούμενα μαθήματα.</li> <li>• Οι ασκήσεις εφαρμογής που αναθέτει στους μαθητές είναι πιο απαιτητικές από αυτές που έχουν διδαχθεί.</li> <li>• Οι δραστηριότητες που αναθέτει στους μαθητές καταλήγουν σε αποτελέσματα, τα οποία είναι αξιοποιήσιμα από τον/την εκπαιδευτικό, αφού αποτελούν αρχή για νέα μάθηση.</li> <li>• Βοηθά τα παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις ασκήσεις τους.</li> </ul>
<p><b>4.Ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Δίνει έμφαση στη διαδικασία εύρεσης της απάντησης παρά στην ίδια την απάντηση.</li> <li>• Διδάσκει στους μαθητές στρατηγικές μεταγνώσης και επίλυσης προβλήματος</li> <li>• Οι μαθητές χρησιμοποιούν αυτόβουλα τους τρόπους ή τις στρατηγικές που τους προσφέρει για την επίλυση παρόμοιων προβλημάτων.</li> <li>• Οι στρατηγικές ή οι μέθοδοι επίλυσης προβλημάτων που παρέχει μπορούν να χρησιμοποιηθούν και σε άλλα μαθήματα της ενότητας.</li> <li>• Αξιοποιεί τη σκέψη των μαθητών για τον τρόπο επίλυσης κάποιου προβλήματος, για να καταλήξει στη στρατηγική ή μέθοδο επίλυσής του.</li> <li>• Όταν οι μαθητές αντιμετωπίζουν κάποιο εμπόδιο ή προβληματισμό, τους παρέχει</li> </ul>

<p>βοηθητικούς τρόπους ή στρατηγικές για την επίλυσή τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ενθαρρύνει τους μαθητές να επεξηγήσουν τη δική τους στρατηγική – τρόπο λύσης.</li> </ul>
<p><b>5.Υποβολή και αξιοποίηση ερωτήσεων</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Υποβάλλει ερωτήσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος.</li> <li>• Αριθμός ερωτήσεων που υποβάλλει εστιάζουν στη διαδικασία εύρεσης της λύση παρά στην ίδια τη λύση.</li> <li>• Οι ερωτήσεις έχουν διαβάθμιση όσον αφορά τη δυσκολία τους.</li> <li>• Μέσα από ερωτήσεις επιδιώκει να εντοπίσει τις παρανοήσεις των μαθητών.</li> <li>• Όταν υποβάλλει μια ερώτηση που δεν είναι κατανοητή, συνηθίζει να την επαναδιατυπώνει ή να την απλοποιεί για να βοηθήσει τους μαθητές να φτάσουν στη σωστή απάντηση.</li> <li>• Δίνει ικανοποιητικό χρόνο στους μαθητές να απαντήσουν στις ερωτήσεις του/της.</li> <li>• Όταν δίνονται λανθασμένες απαντήσεις, συνηθίζει να παρέχει στους μαθητές υποβοηθητικές νύξεις.</li> <li>• Όταν εντοπίσει μέσα από τις λανθασμένες απαντήσεις των μαθητών τις παρανοήσεις τους, προσπαθεί να τις αναιρέσει.</li> <li>• Όταν κάποιος μαθητής απαντά λανθασμένα, δίνει το λόγο σε άλλο μαθητή, μέχρι να απαντηθεί η ερώτηση.</li> </ul>
<p><b>6.Αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Αρχίζει και τελειώνει μάθημα στην ώρα του.</li> <li>• Προγραμματίζει το χρόνο που πρέπει να αφιερώσει σε κάθε δραστηριότητα στο μάθημα.</li> <li>• Κατανέμει ορθά το χρόνο, ούτως ώστε να υλοποιούνται οι διδακτικοί στόχοι που έχει θέσει.</li> <li>• Κατά τη διάρκεια του μαθήματος δεν υπάρχει απώλεια διδακτικού χρόνου.</li> <li>• Όλοι οι μαθητές εμπλέκονται στο μάθημα.</li> <li>• Τηρεί βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο προγραμματισμό της διδασκαλίας του/της (μάθημα - ενότητα) με βάση τους στόχους του ΑΠ.</li> <li>• Αφιερώνει χρόνο στις διαφορετικές ομάδες μαθητών.</li> </ul>
<p><b>7.Ανάπτυξη περιβάλλοντος μάθησης</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Δίνει την ευκαιρία στους «αδύνατους» μαθητές της τάξης να συναγωνιστούν τους «δυνατούς» μαθητές σε ένα υγιές κλίμα.</li> <li>• Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στους μαθητές συμβάλλει στην ολοκλήρωση του σκοπού του μαθήματος.</li> <li>• Οι μαθητές συνεργάζονται αυτόβουλα κατά τη διάρκεια του μαθήματος.</li> <li>• Παροτρύνει τους μαθητές να συνεργάζονται μεταξύ τους.</li> <li>• Δίνει την ευκαιρία σε όλους τους μαθητές να συμμετέχουν στο μάθημα και να εκφράζουν την άποψή τους.</li> <li>• Το κλίμα της τάξης δίνει την εντύπωση ότι πρόκειται για ένα χώρο που προωθεί τη μάθηση (παιδαγωγικό κλίμα αλληλοσεβασμού και δημοκρατικού διαλόγου).</li> <li>• Διαχειρίζεται αποτελεσματικά τα προβλήματα πειθαρχίας και συγκρουσιακές καταστάσεις (τηρώντας με σταθερότητα τον κώδικα συμπεριφοράς που έχει συζητηθεί με όλη την τάξη).</li> </ul>
<p><b>8.Διοίκηση τάξης</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Οργανώνει τα φυσικά στοιχεία της τάξης, ώστε να προάγονται οι διδακτικοί στόχοι.</li> <li>• Φροντίζει για τον καθορισμό και την τήρηση κανονισμών.</li> </ul>
<p><b>9.Διαφοροποίηση διδασκαλίας</b></p> <p>Προσαρμόζει τη διδασκαλία στις ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε μαθητή, ώστε να επιτυγχάνεται η συμμετοχή όλων των μαθητών.</p>
<p><b>10.Αξιολόγηση μαθητή</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Συγκεντρώνει πληροφορίες για τις ανάγκες των μαθητών.</li> </ul>

- Αξιολογεί συστηματικά την πρόοδο των μαθητών με διάφορους τρόπους.
- Παρέχει στους μαθητές εξατομικευμένη ανατροφοδότηση.
- Προσπαθεί με διάφορους τρόπους να εντοπίσει το βαθμό κατανόησης του μαθήματος.
- Αξιοποιεί τα πορίσματα της αξιολόγησης των μαθητών, για να βελτιώσει τη διδακτική του/της πρακτική.
- Τηρεί στοιχεία για την πρόοδο των μαθητών και τους ενημερώνει τους για την πρόδο τους.

### **3. Εισηγήσεις στο επίπεδο της συνεργασίας μεταξύ σχολείου και υπηρεσιών του Υ.Π.Π., καθώς και της συνεργασίας με άλλους φορείς**

Για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων είναι απαραίτητη και η συνεργασία μεταξύ του σχολείου με διάφορες υπηρεσίες του Υ.Π.Π. και με εξωτερικούς φορείς όπως είναι οι πιο κάτω:

1. Συνεργασία μεταξύ σχολείων (π.χ Δικτύωση σχολείων)
2. Συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Σεμινάρια Σχολικής Βάσης, Υποστήριξη Επαγγελματικής Μάθησης, Προαιρετικά Σεμινάρια). Για περαιτέρω πληροφορίες μπορείτε να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου [www.pi.ac.cy](http://www.pi.ac.cy).
3. Συνεργασία με άλλες υπηρεσίες του Υ.Π.Π. (ΥΕΨ: Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, ΟΑΠ: Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης κ.ά)
4. Συνεργασία με άλλους φορείς (ΙΔΕΠ, Δήμους, Σχολικές Εφορείες).
5. Συνεργασία με Πανεπιστήμια και άλλα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
6. Συνεργασία με τους γονείς (Σύνδεσμοι Γονέων, ενημέρωση γονιών για τους στόχους της σχολικής μονάδας και τυχόν αξιοποίηση γονιών στο έργο του σχολείου)

Αν και όλες οι πιο πάνω εισηγήσεις θεωρούνται από τη διεθνή επιστημονική έρευνα και εμπειρία ως παράγοντες που επιδρούν στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, αναμένεται ότι η κάθε σχολική μονάδα, έχοντας υπόψη τις πιο πάνω εισηγήσεις, καθώς και όποιες άλλες θεωρεί χρήσιμες, θα επικεντρωθεί σε εκείνες τις διαστάσεις που κρίνει ως τις πιο σημαντικές για την προώθηση της προτεραιότητας που έθεσε για βελτίωση. Είναι πολύ σημαντικό όπως υπάρξει στόχευση σε ορισμένους παράγοντες, ώστε η σχολική μονάδα να τους βελτιώσει στην προσπάθεια βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

### **2<sup>ος</sup> ΣΤΟΧΟΣ: ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΟΥ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**

Εισηγήσεις για δράσεις που θα βοηθήσουν την προώθηση του δεύτερου στόχου θα μπορούσαν δειγματικά να είναι και οι ακόλουθες:

#### **1. Ανθρώπινα δικαιώματα-Δικαιώματα του παιδιού:**

- Διοργάνωση συζητήσεων, συνεδρίων, βιωματικών εργαστηρίων.
- Κριτική μελέτη παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού σε επίπεδο κοινότητας, κράτους και ανά το



παγκόσμιο καθώς και εισηγήσεις και υλοποίηση δράσεων για διεκδίκησή τους.

- Δημιουργίες των μαθητών/-τριών (π.χ. εικαστικές, μουσικές, λογοτεχνικές) γύρω από το κεντρικό θέμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Ενίσχυση της συμμετοχής της μαθητικής κοινότητας στη λήψη αποφάσεων.
- Ενασχόληση των μαθητών/-τριών με το θέμα "Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στη ζωή των παιδιών, σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες".
- Δραστηριότητες στο σχολείο που θα προβάλλουν μέσω της μουσικής και της τέχνης τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.
- Αξιοποίηση των εγχειριδίων «Compasito – Μικρή Πυξίδα» και «Ανακαλύπτοντας τον Ελέφαντα» (Δημοτική Εκπαίδευση) και «Compass – Πυξίδα» (Μέση Εκπαίδευση).

## **2. Προώθηση της μη Βίας:**

- Μελέτη παραδειγμάτων ατομικής και συλλογικής δράσης στη βάση της μη βίας μέσα από τη λογοτεχνία, το θέατρο και τον κινηματογράφο.
- Ειδική αναφορά στην Παγκόσμια Ημέρα μη Βίας (2 Οκτωβρίου), π.χ. με την ανάγνωση μηνύματος, τη φιλοτέχνηση πινακίδας κλπ.).
- Ενημέρωση των παιδιών για τον σχολικό εκφοβισμό και τις πολλαπλές μορφές ρατσισμού, μέσω διαλέξεων, βιωματικών εργαστηρίων κλπ., και μελέτη των κοινωνικών του παραμέτρων.

## **3. Διαπολιτισμικός διάλογος:**

- Μελέτη των πολυπολιτισμικών στοιχείων των πόλεων της Κύπρου (π.χ. αρχιτεκτονική, παραδοσιακές συνοικίες, σύγχρονο μεταναστευτικό στοιχείο).
- Ιστορίες σύγχρονων μεταναστών.
- Παλιές και νέες θρησκευτικές κοινότητες της Κύπρου.
- Διαπολιτισμικός διάλογος στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Διαγωνισμοί μαθητικού σχεδίου-δοκιμίου-φωτογραφίας- ταινίας μικρού μήκους με θέμα την πολυπολιτισμικότητα και τον αντιρατσισμό.
- Κριτική μελέτη του τρόπου με τον οποίο τα ΜΜΕ παρουσιάζουν τους μετανάστες.

## **4. Διακοινοτικός διάλογος:**

- Η ζωή στα εναπομείναντα μεικτά χωριά της Κύπρου.
- Πρόσκληση σε φορείς που ανέπτυξαν δικοινοτικά προγράμματα στους τομείς του θεάτρου, του πολιτισμού, της εκπαίδευσης, του περιβάλλοντος, της υγείας κλπ.
- Μελέτη του έργου της Επιτροπής για την Πολιτισμική Κληρονομιά και επίσκεψη σε μνημεία που έχουν συντηρηθεί στο πλαίσιο του έργου αυτού.
- Το ενιαίο ρυθμιστικό έργο Λευκωσίας ως παράδειγμα δικοινοτικής συνεργασίας.

## **5. Εφαρμογή αντιρατσιστικής πολιτικής «Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού και Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών» ([http://www.moec.gov.cy/agogi\\_ygeias/kodikas\\_kata\\_ratsismou.html](http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/kodikas_kata_ratsismou.html)):**

<b>ΧΡΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ</b>	<b>ΤΙ ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ</b>
<b>Σεπτέμβρης - Δεκέμβριος 2015</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Γνωστοποίηση του Κώδικα στους εκπαιδευτικούς στη διάρκεια συνεδρίασης προσωπικού</li> <li>• Γνωστοποίηση του Κώδικα σε μαθητές/τριες</li> <li>• Γνωστοποίηση του Κώδικα σε γονείς</li> <li>• Εφαρμογή σχεδίων μαθήματος στο πλαίσιο της Αγωγής Υγείας και άλλων γνωστικών αντικειμένων με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των μαθητών/τριών για τον στόχο της χρονιάς</li> </ul>
<b>Ιανουάριος 2016</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Διεξαγωγή Ημερίδας κατά του Ρατσισμού, σε κάθε σχολείο, που θα σημάνει και την έναρξη της εφαρμογής του Κώδικα &amp; Οδηγού</li> </ul>
<b>Μάιος 2016</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Συμμετοχή στο Παγκύπριο Συνέδριο για τον στόχο υπό έμφαση με παρουσιάσεις που θα επιλεγούν με διαδικασία που θα καθοριστεί αργότερα</li> </ul>
<b>Ιούνιος 2016</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Συμπλήρωση και αποστολή <i>Φόρμας 2: Ετήσια αναφορά ρατσιστικών περιστατικών</i> στο ΥΠΠ</li> </ul>

### **3<sup>ΟΣ</sup> ΣΤΟΧΟΣ: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**

Οι αγώνες του κυπριακού λαού για ελευθερία εκδηλώθηκαν σε τρία επίπεδα:

(α) Στο πλαίσιο του νησιού μας (π.χ. επανάσταση του Ονήσιλου 499 π. Χ., Οκτωβριανά 1931, Αγώνας της ΕΟΚΑ 1955-59, τουρκική εισβολή 1974).

(β) Στο πλαίσιο των αγώνων ολόκληρου του Ελληνισμού (π.χ. Επανάσταση του 1821 – 9η Ιουλίου, Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-13)

(γ) Ευρύτερα (συμμετοχή στον Α΄ και στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο)

Ενδεικτικές εισηγήσεις για δράσεις με έμφαση στη συνεργασία σχολείων, ανταλλαγή καλών πρακτικών και αξιοποίηση της τοπικής ιστορίας είναι οι πιο κάτω. Νοείται ότι όλες οι πιο κάτω εισηγήσεις για δράσεις θα πρέπει να υλοποιούνται μέσα από σύγχρονες προσεγγίσεις, με τη χρήση της διερευνητικής και βιωματικής μάθησης, με την ανάπτυξη μικρών εργασιών –ερευνών (project) και την ενεργό εμπλοκή όλων των μαθητών/τριών. Οι εν λόγω εργασίες/δράσεις πρέπει να αποτελούν απότοκο του καθημερινού έργου των σχολικών μονάδων και να ανταποκρίνονται στις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών τους. Είναι επίσης σημαντικό οι Διευθύνσεις να παρακολουθούν και να αξιολογούν τα όσα αναλαμβάνει η σχολική τους μονάδα για ανάπτυξη των πιο πάνω στόχων και οι Διευθυντές /τριες να ενημερώνουν τις Διευθύνσεις τους, προς το τέλος της σχολικής χρονιάς, για τις δράσεις / δραστηριότητες που ανέπτυξαν προς

υλοποίηση των υπό έμφαση στόχων της παρούσας σχολικής χρονιάς, για σκοπούς ανατροφοδότησης.

**1. Επισκέψεις** στην Πράσινη Γραμμή ή περιήγηση με λεωφορείο κατά μήκος της, για άμεση συνειδητοποίηση των στρατιωτικών και εδαφικών επακόλουθων της τουρκικής κατοχής και για άμεση γνωριμία των μαθητών/τριών με την κατεχόμενη γη μας, έστω και από μακριά. Ακόμη σε εκκλησίες- παρεκκλήσια που κτίστηκαν για σκοπούς θρησκευτικής συνάθροισης και ενδυνάμωσης της μνήμης των εκτοπισμένων κατοίκων (π.χ. στο παρεκκλήσι του Χρυσοσώτηρος στην Ορόκλινη, στο παρεκκλήσι του Αγίου Φανουρίου στη Λευκωσία (κοντά στο Γ.Σ.Π), στην Παναγία του Τράχωνα στον Στρόβολο, στο εκκλησάκι του Αγίου Αλεξάνδρου για τους αγνοούμενους). Επίσης επισκέψεις σε οργανωμένους χώρους που δημιούργησαν κατεχόμενοι Δήμοι (π.χ. στο Δημαρχείο της Κερύνειας που βρίσκεται πολύ κοντά στο Λήδρα Πάλλας, στο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Αμμοχώστου στη Δερύνεια), στο Μουσείο Αγώνος, στα Φυλακισμένα Μνήματα, σε χώρους θυσίας ηρώων της ΕΟΚΑ, στο Μνημείο Ελευθερίας (Αγώνα ΕΟΚΑ) στη Λευκωσία, σε κρησφύγετα αγωνιστών ΕΟΚΑ, σε κρατητήρια, στο Ηρώο Απελευθερωτικού Αγώνα ΕΟΚΑ 1955-1959 (ανάμεσα στον Κάτω Αμίαντο και στο Πελέντρι), σε τοπικά Μουσεία, στην κρύπτη των Φιλικών στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, στο μνημείο εκτελεσθέντων το 1821.

**2. Ενασχόληση με τη λαογραφία** (ήθη και τα έθιμα) των κατεχομένων αλλά και των ελεύθερων περιοχών, με στόχο την ανάδειξη και την εκτίμηση του πλούτου της δημιουργίας και της ψυχοσύνθεσης των ανθρώπων (π.χ. πανηγύρια, τραγούδια και χοροί που συνοδεύουν συγκεκριμένες περιστάσεις της ζωής του Κύπριου, έθιμα Χριστουγέννων, Πάσχα, Σήκωσης- Αποκριών, χειροτεχνήματα κ.ά.).

**3. Γνωριμία και αξιοποίηση έργων και Κυπρίων** εικαστικών, λογοτεχνών, συνθετών, με στόχο μια πραγματική και εις βάθος γνωριμία των μαθητών/τριών μας με τους ανθρώπους του πνεύματος του τόπου.

**4. Διεξαγωγή έρευνας** και συλλογή αντικειμένων και πληροφοριών για εκπαιδευτήρια, εκκλησίες, κάστρα, πολιτιστικούς χώρους που λειτουργούσαν στα κατεχόμενα (φωτογραφίες, έντυπα, αρχεία, στολές, βιβλία κ.ά.) και παρουσίασή τους με ποικίλους τρόπους. Στα πλαίσια του μαθήματος της Ιστορίας στη Γ' Γυμνασίου το ΥΠΠ προτείνει ανάπτυξη του σχετικού Προγράμματος Ερευνώ με τον παππού και τη γιαγιά (παρουσιάστηκε στα σεμινάρια των Φιλολόγων - Σεπτέμβριος 2013).

**5. Γνωριμία με τραγούδια** της ΕΟΚΑ και τραγούδια εμπνευσμένα από τα γεγονότα της Τηλλυρίας 1964 και την τουρκική εισβολή του 1974.

**6. «Υιοθέτηση» ενός μνημείου** (ιστορικού, αρχαιολογικού) κατεχόμενου ή μη, με στόχο τη γνωριμία και την προβολή του για διάσωση /συντήρησή του.

**7. Ανάρτηση** στην τάξη / ή και σε περίοπτο μέρος του σχολείου υλικού (π.χ. φωτογραφιών) και εργασιών των μαθητών/τριών που θα προκύπτουν από την ενασχόλησή τους με τον στόχο αυτό.

**8. Ονοματοδότηση** αιθουσών/πτερύγων του σχολείου με ονόματα που παραπέμπουν στην Ιστορία της πατρίδας μας και στην κατεχόμενη γη μας.

9. **Έρευνα** για τη συμμετοχή και προσφορά Κυπρίων στον αγώνα του 1821 (στην Ελλάδα και στην Κύπρο), στους Βαλκανικούς πολέμους και στους δύο Παγκόσμιους Πολέμους.

10. **Παρουσιάσεις εργασιών** των μαθητών /τριών εντός της τάξης, σε ενδοσχολικούς εορτασμούς ή άλλες εκδηλώσεις, στο περιοδικό /εφημερίδα/ιστοσελίδα του σχολείου (π.χ. λευκώματα, συνεντεύξεις από επιζώντες των αγώνων του λαού μας - πολεμιστές του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, αγωνιστές ΕΟΚΑ, συμπολεμιστές ηρώων του 1974 –ποιήματα και πεζά κείμενα εμπνευσμένα από τους αγώνες του λαού μας για ελευθερία, έρευνες και μελέτες για ηρωικές μορφές με έμφαση στην τοπική ιστορία της κοινότητας του κάθε σχολείου, καθώς και σε ήρωες που έδωσαν το όνομά τους σε σχολεία ή οδούς της περιφέρειας της σχολικής μονάδας, μελοποίηση στίχων, συνθέσεις τραγουδιών, αφίσες, κατασκευές).

11. **Θεατρικές παραστάσεις** που να προβάλλουν τους διαχρονικούς αγώνες του λαού μας για ελευθερία.

Πολλές από τις πιο πάνω δράσεις μπορούν να αξιοποιηθούν και να προσφέρουν υλικό για όλες σχεδόν τις σχολικές εκδηλώσεις (π.χ. 1η Οκτωβρίου, 15η Νοεμβρίου, 7η Δεκεμβρίου, Χριστούγεννα, 19η Ιανουαρίου - ονομαστήρια του Εθνάρχη Μακαρίου Γ΄, Γιορτή των Γραμμάτων, 25η Μαρτίου 1821, 1η Απριλίου 1955, Πάσχα, τελική γιορτή). Στα σχολεία υπάρχει πλούσιο υλικό προς αξιοποίηση (π.χ. εκδόσεις του ΥΠΠ, άλλες έγκυρες εκδόσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά, υλικό του Συμβουλίου Ιστορικής Μνήμης Αγώνα ΕΟΚΑ 1955 –’59, παραγωγές του Π.Ι.).